

Vesa Kallio kesk ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Itäisen Suomen vision toimeenpanon valmisteluun (300 000 euroa)

Eduskunnalle

Aloitteen pääasiallinen tavoite on toimeenpanna itäisen Suomen vision valmistelu. Pääministeri Orpon hallitusohjelman luvussa 3.1. Kunnat ja kaupungit elinvoiman vetureina todetaan, että hallitus jatkaa Itäisen Suomen kehittämissävisiota uudessa geopoliittisessa tilanteessa. Tämän toteuttamiseksi käytännössä tarvitaan talousarvioon työn aloittamiseksi määräraha, jota tällä talousarvioaloitteella esitetään.

Tarvitaan kaikki erilaiset kansalliset ja Euroopan unionin politiikkatoimet yhteen kokoava konkreettinen toimenpideohjelma itäisen Suomen aseman turvaamiseksi ja sitä kautta Suomen kokonaisturvallisuuden tason kohottamiseksi. Alueen maakunnat kuuluvat hallinnollisesti eri ryhmiin eri politiikkavälineiden osalta, mikä pitää myös ottaa huomioon itäisen Suomen aseman kehittämisessä vahvemmaksi osaksi koko Suomea.

Olipa kyse mistä tahansa yhteiskunnan toimialasta on hajautettu yhteiskunta aina paras vastamaan erilaisiin kriisitilanteisiin. Hajautettu yhteiskunta pystyy vastaamaan keskitettyä Suomea paremmin energia-, ruoka- ja geopoliittisiin kriiseihin tai, mihin tahansa koko Suomea kohtavaan kriisiin.

Kaikki itäisen Suomen maakunnat kärsivät Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan. Olemme ottaneet ensimmäisinä ja otamme edelleen kovimmat iskut vastaan.

Hallitusohjelmassa todetaan, että on tärkeää, että koko Suomi pysyy elinvoimaisena ja kuntien ja kaupunkien rooli kasvun mahdollistajana tunnustetaan.

Itäisen Suomen menestyksen avaimet koostuvat seuraavista tekijöistä:

- Kyky hankkia julkisia ja yksityisiä investointeja. Julkiset investoinnit voivat olla joko säilyttäviä tai kehittäviä investointeja. Itäisen Suomen on oltava houkutteleva investoinneille ja osaavalle työvoimalle, mutta myös toisinpäin eli vireä elinkeinoelämä ja osaava työvoima vahvistavat alueen houkuttelevuutta.

Investointeihin liittyy myös Business Finlandin toiminnan vahvistaminen itäisessä Suomessa.

Talousarvioaloite TAA 115/2023 vp

- Koulutusinfrastruktuurit ja osaamisympäristöt, jotka ovat kriittisiä osaamisen levittämisen ja koulutustason nousun kannalta. Itäinen Suomi tarvitsee koulutuspaikkoja alakouluista korkeakouluihin sekä vapaaseen sivistystyöhön. Pienenevien ikäluokkien myötä jokaiselle nuorelle, mutta myös aikuiselle on löydettävä paras mahdollinen koulutuspolku, johtipa se sitten palkkatyöhön tai yrittäjäksi.

Tähän liittyy myös oppilaitos-yritysyhteistyön malli, jolla saadaan opiskelijoita systemaattisesti kytkettyä itäiseen Suomeen. Osaajien juurtumista alueelle voidaan lisätä kehittämällä englanninkielisiä palveluja ja lisäämällä korkeakoulujen verkostoitumista keskenään, mutta myös alemman tason koulutustoimijoiden kanssa.

- Laadukas elinympäristö ja palveluiden saatavuus, joilla voi olla paitsi erilaisia aktiviteetteja edistävä niin myös symbolinen vaikutus. Itäisen Suomen ikärakenteesta johtuen palveluja on oltava saatavilla niin fyysisesti kuin digitaalisesti.

- Saavutettavuus, joka viittaa sekä fyysiseen että suhteelliseen saavutettavuuteen, kuten matka-aikoihin, kulkutapojen monipuolisuuteen ja digitaalisiin verkostoihin. Itäinen Suomi on oltava saavutettavissa maitse, rautateitse kuin lentäen sekä erityisesti metsätalouden osalta myös vesiteitse. Tämä sisältää tieverkon pääväylistä yksityisteihin sekä rautatieverkon etelästä pohjoiseen ja idästä länteen. Itäinen Suomi on oltava myös kattavasti laajakaistaverkon piirissä ja tähän tarvitaan niin valokuitu- kuin mobiiliverkkoa.

- Vahva paikallinen ja alueellinen strategiatyö, johon linkittyy myös jatkuva uusien kehityshankkeiden ideointi ja toteutus. Itäinen Suomi tarvitsee vahvaa valtakunnan politiikkaa, jossa otetaan huomioon alueen erityispiirteet — Venäjän raja säilyy Suomen itärajana nyt ja tulevaisuudessa.

- Suotuisa valtiosidos, joka ilmenee sopimuksellisuutena maakuntien ja valtion välillä. Itäinen Suomi ansaitsee tulla huomioituksi kaikilla politiikan osa-alueilla niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Suomi ei ole samanlainen läpi maan eikä kaikilla alueilla ole samoja vahvuuksia. Valtion on hyväksyttävä tämä tosiasia ja tehtävä sen mukaista politiikkaa kaikilla politiikan osa-alueilla.

Alueellinen kehittämiss politiikka on myös turvallisuuspolitiikkaa. Heikoista alueista muodostuu heikko valtio. Turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta aluekehitys ei voi nojata ainoastaan tilalliseen keskittämiseen, sillä valtion alueellisen suvereniteetin ylläpitäminen vaatii myös hajauttamista.

Alueiden hallinnollisella hahmolla ja aluehallinnon suorituskyvyllä on merkittävä vaikutus aluekehitykseen. Itäinen Suomi tulee geopolitiikan uutena aikana siirtää Suomen ja Euroopan kartalle uudella tavalla.

Aluekehitys rakentuu ajanmukaisten, ylläpidettyjen ja toimivien perusinfrastruktuurien varaan. Samoja infrastruktuureita uudistamalla toteutetaan esimerkiksi niin sanottu puhdas siirtymä.

Talousarvioaloite TAA 115/2023 vp

Itäisen Suomen kehityspotentiaali perustuu jo keskipitkällä aikajänteellä uudenlaisten taloudellisten suuralueiden ja lyhyempien toimitusketjujen varaan rakentuvalle maailmantaloudelle, jossa 1990-lukulainen globalisaatioajattelu on osin vanhentunutta.

Aluekehittäminen liittyy ennen muuta investointeihin eli yksityiseen ja julkisen rahan liikkeeseen, alueiden ja kuntien laadukkaaseen strategiatyöhön, alueelliseen yhteistyöhön, saavutettavuuden ylläpitoon ja kehittämiseen, osaamisen uudistamiseen ja vahvistamiseen sekä valtion ja alueiden sekä yksittäisten kuntien välisen suhteen laadulliseen kehittämiseen.

Valtion keskushallinnolla on tärkeä rooli itäisen Suomen aluekehittämisessä. Kyse on Suomi -nimisen kansallisvaltion tulevaisuudesta.

Tässä esitettävän Itäisen Suomen vision toimeenpano-ohjelman valmistelun pääkohdat muodostuvat erityisesti kokonaisturvallisuudesta ja huoltovarmuudesta, saavutettavuudesta, puhtaasta energiasta, TKI-toiminnasta, matkailusta, alueen vahvuuksista nousevista klustereista sekä palvelujen turvaamisesta.

Tässä esitettävä valmisteluun tarvittava määräraha tarvitaan välittömästi, jotta hallitusohjelmassa luvattu Itäisen Suomen vision konkreettinen toteuttaminen saadaan mahdollisimman nopeasti käyntiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 300 000 euroa momentille 32.30.40 Itäisen Suomen vision toimeenpano-ohjelman valmisteluun.

Helsingissä 20.10.2023

Vesa Kallio kesk
Hannu Hoskonen kesk
Hanna Räsänen kesk
Hanna Kosonen kesk
Tuomas Kettunen kesk
Markku Siponen kesk